



Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17

Telex: 816-436

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefax: 29-40-89

BS/14/2/91

NASTROJE SPOŁECZNE W STYCZNIU

Komunikat z badań

Warszawa, styczeń 1991 r.

Mimo że rok 1991 zapowiada się jako trudny dla społeczeństwa, w pierwszym jego miesiącu odnotowano oznaki poprawy nastrojów¹. Polega ona przede wszystkim na zahamowaniu negatywnych tendencji, zmniejszeniu niezadowolenia. Optymizm występuje częściej w przewidywaniach ogólnego rozwoju sytuacji w kraju niż w opiniach o konkretnych dziedzinach. Sytuacja polityczna jest oceniana znacznie lepiej niż gospodarcza i materialne warunki życia ludności, ale respondenci liczą się z występowaniem napięć społecznych.

Polityka Obecna sytuacja polityczna kraju oceniana jest (tab. 1-5) równie często jako dobra (36%), co jako średnia (33%), natomiast znacznie rzadziej jako zła (14%) - tabele 1-2. W przewidywaniach na najbliższe dwa lata dominuje optymizm - prawie połowa badanej populacji spodziewa się poprawy. Dwukrotnie częściej respondenci oczekują stagnacji niż zmian na gorsze (odpowiednio 18 i 8%) - tabele 3 i 4.

Dość powszechne jest przekonanie, że rok 1991 nie będzie rokiem spokojnym: 45% ankietowanych sądzi, że będzie on bardziej niespokojny niż poprzedni, 23% - że taki sam, a tylko jedna szósta ma nadzieję na spokój. Wyrażone opinie wiążą się z przewidywanym poziomem napięć społecznych - zdaniem 1/4 badanych będzie on taki sam jak w 1990 r., a według 1/3 nawet większy. Tylko jedna szósta ankietowanych ma nadzieję na zmniejszenie napięć w tym roku (tab. 5 i 6).

W ciągu ubiegłego roku występowały istotne wahania nastrojów, zarówno w rokowaniach przyszłej sytuacji politycznej, jak i w ocenach bieżącej. Procentowy rozkład opinii odnotowanych w styczniu '91 także różni się dość znacznie od danych z listopada '90. Zmiany te jednak nie mają jednoznacznego charakteru. W porównaniu z listopadem ub.r. zmniejszył się odsetek negatywnych ocen bieżącej sytuacji, ale i mniej liczna jest grupa

¹ Sondaż CBOS "Aktualne problemy i wydarzenia (12)" przeprowadzono w dniach 12-14 stycznia 1991 r. na 1500-osobowej ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności.

optymistycznie oceniających przyszły rozwój wydarzeń. Średnia ocen sytuacji politycznej waha się między oceną dobrą a średnią, przy czym blisko połowa badanej populacji wierzy w poprawę w najbliższych dwóch latach. Wielu respondentów (47%) wiąże nadzieje z nowym rządem, wyrażając aprobatę jego działań (tab. 7). Ponad jedna trzecia badanych nie wyraziła swojej opinii w tej kwestii, co jest zrozumiałe ze względu na termin badania. Aprobata "netto" (różnica między odsetkiem aprobujących a odsetkiem wyrażających dezaprobatę) jest na podobnym poziomie jak w przypadku oceny rządu T. Mazowieckiego w ostatnich jego miesiącach.

Gospodarka
(tab. 8-12)

Większość badanych (53%) jest przekonana o złym stanie gospodarki, o połowę mniej jest określających go jako średni (26%) - tabele 8-9. Niekorzystnym opiniom towarzyszy prawie równie częsta (47%) nadzieja na poprawę w ciągu najbliższych dwóch lat. Jedna szóstka oczekuje pogorszenia, tyle samo - stagnacji (tab. 10 i 11). Opinie o programie Balcerowicza są podzielone - równie często respondenci popierają go, co odmawiają poparcia (tab. 12).

W opiniach o gospodarce - podobnie jak w ocenach sytuacji politycznej - występowały w minionym roku wahania nastrojów. Obecnie rządziej niż w styczniu '90 uznaje się jej stan za zły, a choć mniej osób popiera program gospodarczy, nadzieje na poprawę są na podobnym poziomie jak rok temu. W porównaniu z listopadem '90 znacznie zmniejszył się (o 12) odsetek negatywnych ocen sytuacji gospodarczej. Nie towarzyszy temu jednak odpowiednio wysoki wzrost optymizmu.

Warunki życia
(tab. 13-19)

Spółeczeństwo żyje w trudnych warunkach materialnych - to przekonanie zdecydowanej większości respondentów (67%). Tylko co piąty badany sądzi, że są one średnie, przeciętne, nieliczni uznają je za dobre (tab. 13 i 14). Wiara w poprawę w najbliższych dwóch latach występuje częściej niż obawa o pogorszenie (odpowiednio 38 i 26%); stagnacji spodziewa się 15% (tab. 15-16).

W ostatnim czasie sytuacja rodzin respondentów najczęściej (45%) pogorszyła się, nieco rządziej nie odczuwano żadnych zmian (40%). O poprawie mówi tylko co dziesiąty badany (tab. 17). Więcej jest tych którzy "nie bardzo wierzą,

że obecne wyrzeczenia przyniosą poprawę" niż przekonanych o sensie ich ponoszenia w imię lepszej przyszłości (odpowiedni 50 i 39%) - tabela 18. Jedna trzecia ankietowanych nie oczekuje żadnych zmian w sytuacji swych rodzin w najbliższym czasie, a pogorszenie jest częściej (27%) spodziewane niż polepszenie (18%) - tabela 19.

Zmiany w opiniach o materialnych warunkach życia, jakie występowały w ubiegłym roku, dotyczyły głównie proporcji między określającymi je jako średnie lub złe. Utrzymywała się jednak zdecydowana przewaga opinii negatywnych, a odsetek uznających je za dobre był znikomy. Pewna poprawa nastrojów w porównaniu z listopadem '90 przejawia się w znacznie rzadziej wyrażanych (o 12 punktów procentowych) negatywnych opiniach o standardzie życia społeczeństwa oraz w zmniejszonym odsetku (o 6) pesymistycznych przewidywań przyszłości. Obecnie mniej respondentów mówi o pogarszaniu się sytuacji własnej rodziny. Przewaga niezadowolenia z warunków życia społeczeństwa jest jednak nadal zdecydowana.

Ocena kierunku zmian
(tab. 20-22)

Opinie o zmianach sytuacji w kraju w ciągu ostatnich kilku miesięcy są podzielone. Ponad jedna trzecia respondentów (38%) uważa, że nastąpiło pogorszenie, nieco mniej (30%) nie dostrzega żadnych zmian, a 24% mówi o poprawie (tab. 20 i 21). Znaczna część badanej populacji uważa, że w przyszłości można się spodziewać pozytywnych przeobrażeń - zdaniem 43% sytuacja w kraju zmierza w dobrym kierunku; znacznie rzadziej (23%) jest prezentowany pesymizm (tab. 22).

Optymizm co do rozwoju sytuacji w kraju występuje obecnie częściej niż w końcu ubiegłego roku. Załamanie nastrojów, które wystąpiło w grudniu '90, okazało się bowiem przejściowe. Wzrósł bardzo odsetek określających kierunek rozwoju jako dobry, zmalał zaś uznających go za zły. Zmiany, jakie zaszły w kraju w ostatnich miesiącach, są obecnie rzadziej oceniane negatywnie. Poprawa nastrojów jest zatem wyraźnie dostrzegalna, zwłaszcza jeśli chodzi o przyszłe zmiany.

Pozytywne opinie o ogólnej sytuacji w kraju, sferze gospodarczej i politycznej najczęściej wyrażają respondenci ze średnim i wyższym wykształceniem, przedstawiciele inteligencji, członkowie NSZZ "Solidarność"

(zob. tabele aneksu). Rolnicy znacznie częściej niż inni ankietowani mają negatywne opinie o gospodarce oraz o ogólnej sytuacji w kraju. Krytycyzm w sprawach politycznych najczęściej prezentują najmłodszy respondenci i członkowie związków zawodowych skupionych w OPZZ.

* * *

Wyniki styczniowego sondażu wskazują na pewną poprawę nastrojów społecznych w porównaniu z końcem ub.r. Niewątpliwie, część opinii publicznej wiąże spore oczekiwania ze zmianami, jakie dokonały się w najwyższych władzach państwowych. Zmiany w układzie politycznym generują optymizm w sferze polityki, jednak czynnikiem decydującym o nastrojach społecznych w dalszym ciągu pozostają warunki życia ludności i gospodarka, a w tych dziedzinach poziom obaw i niepewności jest nadal wysoki.

Pytanie: "Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce?"

Tabela 1. Różnica w ocenach sytuacji politycznej kraju (styczeń'91 - listopad'90)

Oceny	XI'90	I'91	Różnica (I-XI)
Bardzo dobra	1	1	0
Dobra	14	17	+3
Raczej dobra	19	18	-1
Ani dobra, ani zła	33	33	0
Raczej zła	11	9	-2
Zła	6	4	-2
Bardzo zła	2	1	-1
Brak zdania	14	17	+3

Tabela 2. Ocena sytuacji politycznej kraju.

Oceny	I'90	II'90	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'91
Dobra	50	46	54	47	42	35	28	29	27	34	36
Średnia	28	30	26	25	28	32	30	38	34	33	33
Zła	13	15	10	11	14	18	25	20	21	19	14
Brak zdania	9	9	10	17	16	15	16	14	19	14	17

Pytanie: "Czy w ciągu najbliższych dwóch lat, Pana(i) zdaniem, sytuacja polityczna w Polsce poprawi się, pozostanie bez zmian czy też pogorszy się?"

Tabela 3. Różnica w przewidywaniach dotyczących kierunku zmian sytuacji politycznej (styczeń'91-listopad'90)

Kierunek zmian	XI'90	I'91	Różnica (I-XI)
Zdecydowanie się poprawi	8	5	-3
Raczej się poprawi	43	42	-1
Pozostanie bez zmian	13	18	+5
Raczej się pogorszy	6	7	+1
Zdecydowanie się pogorszy	1	1	0
Brak zdania	29	27	-2

Tabela 4. Przewidywany kierunek zmian sytuacji politycznej

Kierunek zmian	I'90	II'90	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'91
Poprawa	49	54	56	63	50	51	49	50	47	51	47
Bez zmian	20	19	15	21	18	15	14	16	16	13	18
Pogorszenie	8	9	7	8	8	11	14	10	8	7	8
Brak zdania	21	18	21	8	24	23	23	23	28	29	27

Pytanie: *"Czy w nowym roku strajki i napięcia społeczne w naszym kraju zmniejszą się, nie zmienią się, czy też wzrosną (nasilą się)?"*

(W poprzednich terminach badań pytano o najbliższe tygodnie, miesiące).

Tabela 5. Różnica w przewidywaniach dotyczących dynamiki napięć społecznych w najbliższym czasie (styczeń'91-listopad'90)

Dynamika napięć	XI'90	I'91	Różnica (I-XI)
Zmniejszą	15	17	+2
Pozostaną bez zmian	24	26	+2
Wzrosną, nasilą się	41	33	-8
Brak zdania	20	24	+4

Tabela 6. Przewidywana dynamika napięć społecznych w najbliższym czasie

Dynamika napięć	I'90	II'90	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'91
Zmniejszą	9	11	10	14	8	7	10	6	8	15	17
Bez zmian	21	36	38	33	22	29	30	34	22	24	26
Wzrosną	40	32	32	30	50	49	44	44	51	41	33
Brak zdania	29	20	19	22	19	15	16	15	18	20	24

Pytanie: *"Czy Pana(i) zdaniem, działalność rządu dobrze służy społeczeństwu i jest zgodna z jego interesami?"*

Tabela 7. Ocena działalności rządu

Oceny	I'90	II'90	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'91
Aprobata	75	74	67	64	62	61	56	58	56	55	47
Dezaprobaty	12	14	17	19	19	22	28	29	26	29	17
Brak zdania	13	12	14	17	18	17	16	13	18	16	36
Apr. "netto"	63	60	50	45	43	39	28	29	30	26	30

Pytanie: "Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce?"

Tabela 8. Różnica w ocenach sytuacji gospodarczej kraju
(styczeń'91-listopad'90)

Oceny	XI'90	I'91	Różnica (I-XI)
Bardzo dobra	0	0	0
Dobra	2	4	+2
Raczej dobra	6	9	+3
Ani dobra, ani zła	21	26	+5
Raczej zła	35	32	-3
Zła	21	16	-5
Bardzo zła	9	5	-4
Brak zdania	5	7	+2

Tabela 9. Ocena sytuacji gospodarczej kraju

Oceny	I'90	II'90	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'91
Dobra	2	5	14	16	12	14	9	14	15	8	13
Średnia	10	16	25	25	25	23	24	27	24	21	26
Zła	86	76	56	53	58	57	62	53	53	65	53
Brak zdania	2	2	4	6	5	6	5	6	8	5	7

Pytanie: "Czy w ciągu najbliższych dwóch lat, Pana(i) zdaniem, sytuacja gospodarcza w Polsce poprawi się, pozostanie bez zmian czy też pogorszy się?"

Tabela 10. Różnica w przewidywaniach dotyczących kierunku zmian sytuacji gospodarczej (styczeń'91-listopad'90)

Kierunek zmian	XI'90	I'91	Różnica (I-XI)
Zdecydowanie się poprawi	4	3	-1
Raczej się poprawi	45	44	-1
Pozostanie bez zmian	15	16	+1
Raczej się pogorszy	11	13	+2
Zdecydowanie się pogorszy	2	2	0
Brak zdania	23	21	-2

Tabela 11. Przewidywany kierunek zmian sytuacji gospodarczej

Kierunek zmian	I'90	II'90	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'91
Poprawa	52	56	54	61	48	51	47	47	47	49	47
Bez zmian	13	17	13	17	17	14	16	18	19	15	16
Pogorszenie	20	14	17	17	18	19	19	19	14	13	15
Brak zdania	15	13	15	5	17	15	18	16	20	23	21

Pytanie: "Jak określił(a)by Pan(i) swój stosunek do programu Balcerowicza?"

Tabela 12. Stosunek do planu Balcerowicza

Stosunek do programu	I'90	II'90	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'91
Poparcie	41	39	32	34	33	37	26	35	35	31	30
Brak poparcia	8	13	20	19	24	22	24	21	19	24	29
Brak znajomości	9	34	37	33	29	30	35	33	32	31	26
Brak zdania	40	15	11	13	13	11	14	11	13	13	15
Poparcie "netto"	33	26	12	15	9	15	2	14	16	7	1

Pytanie: "Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecne materialne warunki życia ludzi?"

Tabela 13. Różnica w ocenach materialnych warunków życia (styczeń'91-listopad'90)

Oceny	XI'90	I'91	Różnica (I-XI)
Bardzo dobra	0	0	0
Dobra	1	1	0
Raczej dobra	2	5	+3
Ani dobra, ani zła	13	20	+7
Raczej zła	35	31	-4
Zła	28	27	-1
Bardzo zła	16	9	-7
Brak zdania	4	6	+2

Tabela 14. Ocena materialnych warunków życia

Oceny	I'90	II'90	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'91
Dobre	4	4	6	8	6	6	4	6	5	3	6
Średnie	15	17	20	21	20	19	18	22	22	13	20
Złe	77	76	69	65	69	70	74	69	67	79	67
Brak zdania	4	2	5	6	5	5	4	3	6	4	6

Pytanie: "Czy w ciągu najbliższych dwóch lat, Pana(i) zdaniem, materialne warunki życia ludzi poprawią się, pozostaną bez zmian, czy też pogorszą się?"

Tabela 15. Różnica w przewidywaniach dotyczących kierunku zmian materialnych warunków życia (styczeń'91-listopad'90)

Kierunek zmian	XI'90	I'91	Różnica (I-XI)
Zdecydowanie się poprawią	3	2	-1
Raczej się poprawią	34	36	+2
Pozostaną bez zmian	18	15	-3
Raczej się pogorszą	15	20	+5
Zdecydowanie się pogorszą	5	6	+1
Brak zdania	24	21	-3

Tabela 16. Przewidywany kierunek zmian materialnych warunków życia-

Kierunek zmian	I'90	II'90	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'91
Poprawa	40	42	43	50	38	40	38	37	38	37	38
Bez zmian	12	15	15	19	17	16	14	17	17	18	15
Pogorszenie	35	30	28	25	28	30	31	29	26	20	26
Brak zdania	13	13	14	5	17	13	16	16	18	24	21

Pytanie: "Czy ogólna sytuacja Pana(i) i Pana(i) rodziny w ciągu ostatnich kilku miesięcy poprawiła się, pogorszyła się, czy też nie zmieniła się?"

Tabela 17. Ewolucja sytuacji rodziny respondenta w ciągu ostatnich kilku miesięcy.

Oceny sytuacji	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'91	Różnica (I-XI)
Poprawiła się	10	11	10	9	7	9	11	8	10	+2
Nie zmieniła się	38	40	40	38	34	43	38	36	40	+4
Pogorszyła się	48	44	47	50	57	46	47	51	45	-6
Brak zdania	3	4	3	3	2	2	4	4	5	+1

Pytanie: "Które z przedstawionych stwierdzeń jest najbliższe temu, co mówi Pana(i) znajomi i ludzie, z którymi Pan(i) rozmawia?"

Tabela 18. Postawy ludzi z otoczenia respondenta

Stwierdzenia							Różnica (I-XI)
	V'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'91	
- uważają, że jest ciężko, ale trzeba ponieść ciężary po to, aby w przyszłości było lepiej	45	39	45	45	42	39	-3
- uważają, że jest ciężko, ale nie bardzo wierzą, że obecne wyrze- czenia przyniosą poprawę	47	53	45	45	46	50	+4
Inna odpowiedź	2	2	2	1	1	2	+1
Brak zdania	6	6	8	8	10	8	-2

Pytanie: "Jak Pan(i) przewiduje, czy w ciągu najbliższych kilku miesięcy ogólna sytuacja Pana(i) i Pana(i) rodziny poprawi się, pogorszy się, czy też nie zmieni się?"

Tabela 19. Przewidywany kierunek zmian sytuacji rodziny respondenta w ciągu najbliższych kilku miesięcy

Kierunek zmian	IX'90	X'90	XI'90	I'91	Różnica (I-XI)
Poprawi się	14	18	16	18	+2
Nie zmieni się	37	32	30	33	+3
Pogorszy się	29	27	28	27	-1
Brak zdania	19	23	26	22	-4

Pytanie: "Czy, Pana(i) zdaniem w ciągu ostatnich kilku miesięcy, sytuacja w Polsce poprawiła się, pogorszyła się, czy też nie zmieniła się?"

Tabela 20. Różnica w ocenach kierunku zmian sytuacji w kraju w ciągu ostatnich kilku miesięcy (styczeń'91-listopad'90)

Kierunek zmian	XI'90	I'91	Różnica (I-XI)
Poprawiła się	20	24	+4
Nie zmieniła się	24	30	+6
Pogorszyła się	48	38	-10
Brak zdania	8	8	0

Tabela 21. Ewolucja sytuacji w kraju w ciągu ostatnich kilku miesięcy

Ewolucja sytuacji	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	I'90
Poprawiła się	34	35	29	28	20	27	25	20	24
Nie zmieniła się	19	16	21	20	20	27	24	24	30
Pogorszyła się	34	35	39	43	49	38	39	48	38
Brak zdania	12	13	10	9	10	8	11	8	8

Pytanie: *"Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w Polsce idzie w dobrym, czy też złym kierunku?"*

Tabela 22. Ocena ogólnego rozwoju sytuacji w kraju

Oceny	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90	X'90	XI'90	XII'90	I'91	Różnica (I-XII)
Dobry	49	50	44	45	39	43	41	37	28	43	+15
Zły	21	22	24	30	33	30	27	31	35	23	-12
Brak zdania	29	28	32	26	28	27	31	32	37	34	- 3
Akcept. "netto"	28	28	20	15	6	13	14	6	-7	20	+27

ANEKS

Tabela 1

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: <i>Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w Polsce idzie w dobrym czy też w złym kierunku?</i>			Liczba osób
	w dobrym	w złym	trudno powiedzieć	
Ogółem	43	23	34	1498
<u>Płeć</u>				
Mężczyźni	48	22	30	714
Kobiety	38	25	37	784
<u>Wiek</u>				
Do 24	41	22	36	196
25-29	45	23	32	136
30-39	44	21	34	355
40-49	43	28	30	270
50-59	39	22	38	218
60 lat i więcej	45	23	32	323
<u>Miejsce zamieszkania</u>				
Wieś	40	27	33	624
Miasto	45	20	34	874
<u>Wielkość miasta</u>				
Do 20 tys.	40	18	42	160
21-100	44	22	34	276
101-500	50	21	30	240
501 tys. i więcej mieszkańców	46	20	33	198
<u>Region</u>				
Środkowy (Warszawa)	44	27	29	215
Północno-wschodni (Białystok)	62	10	28	118
Północny (Gdańsk)	38	21	41	157
Południowy (Katowice)	47	22	31	261
Południowo-wschodni (Kraków)	43	24	33	236
Środkowo-wschodni (Lublin)	19	27	54	93
Środkowo-zachodni (Poznań)	43	28	28	236
Południowo-zachodni (Wrocław)	41	21	37	182
<u>Wykształcenie</u>				
Podstawowe	34	29	36	625
Zasadnicze zawodowe	44	24	32	372
Średnie	51	16	33	398
Wyższe	61	14	25	103
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>				
Inteligencja, kadra kierownicza	51	16	33	85
Pozostali umysłowi	55	16	29	286
Pracownicy handlu i usług	46	19	35	112
Robotnicy wykwalifikowani	44	21	34	363
Robotnicy niewykwalifikowani	29	25	45	211
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	39	33	28	72
Rolnicy	34	34	32	275
Prywatni przedsiębiorcy	49	21	30	77
<u>Dochody osobiste respondenta</u>				
Do 450 tys. zł	35	35	30	159
451-700	38	28	34	364
701-950	39	26	35	290
951-1200	45	23	32	256
1201-1450	44	11	45	184
1451-1950	61	15	24	140
Powyżej 1950 tys. zł	59	13	28	95
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>				
Należący do:				
NSZZ "Solidarność"	53	14	33	186
OPZZ	36	25	39	77
Innych	37	21	42	38
Nie należący do żadnych	43	25	33	1172
<u>Przynależność do b.PZPR</u>				
Tak	49	22	30	148
Nie	43	23	34	1308

Tabela 2

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: Jak Pan(i) ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	trudno powiedzieć	
Ogółem	35	33	14	17	1499
<u>Płeć</u>					
Mężczyźni	39	36	15	11	715
Kobiety	32	31	14	23	784
<u>Wiek</u>					
Do 24	39	30	19	12	196
25-29	31	40	12	18	136
30-39	37	33	15	15	355
40-49	38	30	14	18	271
50-59	30	37	15	17	218
60 lat i więcej	35	32	11	23	323
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	31	36	14	20	626
Miasto	39	31	14	16	873
<u>Wielkość miasta</u>					
Do 20 tys.	35	37	13	15	160
21-100	46	28	13	13	276
101-500	38	26	15	20	239
501 tys. i więcej mieszkańców	31	36	18	15	198
<u>Region</u>					
Środkowy (Warszawa)	34	30	21	15	217
Północno-wschodni (Białystok)	33	38	14	15	118
Północny (Gdańsk)	43	25	10	23	157
Południowy (Katowice)	35	26	16	23	261
Południowo-wschodni (Kraków)	34	42	9	14	236
Środkowo-wschodni (Lublin)	44	18	15	23	93
Środkowo-zachodni (Poznań)	32	38	16	14	236
Południowo-zachodni (Wrocław)	34	39	10	17	181
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	28	33	15	24	627
Zasadnicze zawodowe	36	37	13	14	372
Średnie	42	30	15	13	397
Wyższe	48	31	13	8	103
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja, kadra kierownicza	51	26	18	6	85
Pozostali umysłowi	39	36	13	13	286
Pracownicy handlu i usług	47	20	17	15	112
Robotnicy wykwalifikowani	36	32	16	15	363
Robotnicy niewykwalifikowani	22	39	15	24	211
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	36	36	11	18	73
Rolnicy	29	33	14	24	275
Prywatni przedsiębiorcy	44	27	8	21	77
<u>Dochody osobiste respondenta</u>					
Do 450 tys. zł	29	35	13	24	161
451-700	34	30	14	21	364
701-950	31	38	15	17	290
951-1200	37	34	12	16	256
1201-1450	43	30	14	12	184
1451-1950	38	28	18	16	140
Powyżej 1950 tys. zł	42	37	15	6	95
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>					
Należący do:					
NSZZ "Solidarność"	48	27	13	12	186
OPZZ	32	34	21	13	76
Innych	34	29	16	21	38
Nie należący do żadnych	33	34	14	18	1174
<u>Przynależność do b. PZPR</u>					
Tak	36	34	17	12	149
Nie	35	33	14	18	1308

Tabela 3

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: <i>Jak Pan(i) ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:</i>				Liczba osób
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	trudno powiedzieć	
Ogółem	13	26	53	7	1500
<u>Płeć</u>					
Mężczyźni	13	25	54	7	716
Kobiety	13	28	51	8	784
<u>Wiek</u>					
Do 24	18	23	44	15	196
25-29	18	35	44	3	136
30-39	17	27	53	4	356
40-49	10	27	58	5	271
50-59	6	28	57	8	218
60 lat i więcej	12	23	54	11	323
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	11	21	62	6	626
Miasto	15	30	46	9	874
<u>Wielkość miasta</u>					
Do 20 tys.	9	30	54	7	160
21-100	18	27	48	6	276
101-500	16	39	38	7	240
501 tys. i więcej mieszkańców	13	24	48	14	198
<u>Region</u>					
Środkowy (Warszawa)	13	16	64	7	217
Północno-wschodni (Białystok)	14	30	47	8	118
Północny (Gdańsk)	19	25	46	9	157
Południowy (Katowice)	19	33	37	11	261
Południowo-wschodni (Kraków)	6	21	67	6	236
Środkowo-wschodni (Lublin)	6	27	66	1	93
Środkowo-zachodni (Poznań)	11	30	52	7	236
Południowo-zachodni (Wrocław)	15	30	47	8	182
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	9	24	56	11	627
Zasadnicze zawodowe	13	31	50	5	372
Średnie	18	27	51	5	398
Wyższe	20	27	48	4	103
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja, kadra kierownicza	23	21	49	6	85
Pozostali umysłowi	15	30	50	4	286
Pracownicy handlu i usług	16	32	46	5	112
Robotnicy wykwalifikowani	13	28	50	8	363
Robotnicy niewykwalifikowani	13	29	45	12	211
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	8	29	55	8	73
Rolnicy	6	18	68	7	275
Prywatni przedsiębiorcy	8	26	55	11	78
<u>Dochody osobiste respondenta</u>					
Do 450 tys.zł	14	23	54	9	161
451-700	9	24	57	9	364
701-950	11	28	55	7	290
951-1200	17	29	48	5	256
1201-1450	15	28	49	8	184
1451-1950	16	24	54	7	140
Powyżej 1950 tys.zł	17	32	44	7	95
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>					
Należący do:					
NSZZ "Solidarność"	22	34	40	4	186
OPZZ	16	32	47	5	77
Innych	10	16	60	13	38
Nie należący do żadnych	11	26	55	8	1174
<u>Przynależność do b.PZPR</u>					
Tak	16	18	62	3	149
Nie	13	28	51	8	1309

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecne ma- terialne warunki życia ludzi w Pol- sce? Czy są one:				Liczba osób
	dobre	ani dobre, ani złe	złe	trudno po- wiedzieć	
Ogółem	6	20	67	6	1499
<u>Płeć</u>					
Mężczyźni	8	20	67	5	715
Kobiety	5	20	68	7	784
<u>Wiek</u>					
Do 24	8	18	66	8	196
25-29	10	16	71	4	136
30-39	6	22	68	4	356
40-49	5	20	71	4	271
50-59	4	21	68	7	218
60 lat i więcej	8	21	62	8	322
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	5	19	70	6	625
Miasto	7	21	66	6	874
<u>Wielkość miasta</u>					
Do 20 tys.	5	21	69	6	160
21-100	9	22	64	5	276
101-500	5	24	66	5	240
501 tys. i więcej mieszkańców	9	18	64	10	198
<u>Region</u>					
Środkowy (Warszawa)	6	17	68	9	217
Północno-wschodni (Białystok)	8	19	67	5	118
Północny (Gdańsk)	5	25	61	8	157
Południowy (Katowice)	11	21	62	6	261
Południowo-wschodni (Kraków)	3	18	76	3	235
Środkowo-wschodni (Lublin)	1	18	80	1	93
Środkowo-zachodni (Poznań)	5	25	65	5	236
Południowo-zachodni (Wrocław)	7	18	66	8	182
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	6	19	68	7	626
Zasadnicze zawodowe	6	21	68	5	372
Średnie	6	21	67	5	398
Wyższe	10	19	66	5	103
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja, kadra kierownicza	11	12	73	5	85
Pozostali umysłowi	5	25	66	4	286
Pracownicy handlu i usług	12	18	65	5	112
Robotnicy wykwalifikowani	7	20	67	6	363
Robotnicy niewykwalifikowani	5	23	64	7	211
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	4	11	78	7	73
Rolnicy	5	21	67	6	274
Prywatni przedsiębiorcy	5	17	70	8	78
<u>Dochody osobiste respondenta</u>					
Do 450 tys. zł	3	17	73	6	161
451-700	5	18	69	7	363
701-950	7	17	70	6	290
951-1200	6	25	63	6	256
1201-1450	9	27	58	6	184
1451-1950	7	19	72	2	140
Powyżej 1950 tys. zł	8	21	68	2	95
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>					
Należący do:					
NSZZ "Solidarność"	6	25	66	3	186
OPZZ	4	23	69	4	77
Innych	16	10	63	10	38
Nie należący do żadnych	6	20	68	6	1173
<u>Przynależność do b. PZPR</u>					
Tak	9	17	68	5	149
Nie	6	21	67	6	1308